

Briuselis, 2026 m. birželio 30 d.
(OR. en)

10456/1/26
REV 1

POLMAR 54
POLGEN 166
COMAR 28
ENV 714
ENER 387
MAR 90
PECHE 235
RELEX 821
SUSTDEV 46
TRANS 410
RECH 273
PROCIV 128

PRIDEDAMAS PRANEŠIMAS

---

nuo:	Europos Komisijos generalinės sekretorės, kurios vardu pasirašo direktorė Martine DEPREZ
gavimo data:	2026 m. birželio 11 d.
kam:	Europos Sąjungos Tarybos generalinei sekretorei Thérèse BLANCHET
Komisijos dok. Nr.:	COM(2026) 530 final
Dalykas:	KOMISIJOS KOMUNIKATAS EUROPOS PARLAMENTUI, TARYBAI, EUROPOS EKONOMIKOS IR SOCIALINIŲ REIKALŲ KOMITETUI IR REGIONŲ KOMITETUI ES strategija dėl atsparių, klestinčių ir patrauklių gyventi pakrantės bendruomenių

Delegacijoms pridedamas dokumentas COM(2026) 530 final.

Pridedama: COM(2026) 530 final

Briuselis, 2026 06 10
COM(2026) 530 final

**KOMISIJOS KOMUNIKATAS EUROPOS PARLAMENTUI, TARYBAI, EUROPOS
EKONOMIKOS IR SOCIALINIŲ REIKALŲ KOMITETUI IR REGIONŲ
KOMITETUI**

ES strategija dėl atsparių, klestinčių ir patrauklių gyventi pakrantės bendruomenių

1. Įvadas

Nuo žvejų bendruomenių iki pakrančių miestų – kasdienis 95 mln. žmonių, gyvenančių 70,000 km ilgio ES pakrantėje ir ES pakrančių zonose, gyvenimas yra glaudžiai susijęs su vandenynais.

ES pakrančių geografinė padėtis ir tapatybė suteikia išskirtinių galimybių. Ten, kur susitinka sausuma ir jūra, pakrančių bendruomenės turi daug aplinkos, socialinių ir kultūrinių išteklių, taip pat neišnaudotą potencialą skatinti tvarią mėlynąją ekonomiką. Jos praktiškai išbando mėlynąsias inovacijas ir naujus tvarius verslo modelius, prižiūri pakrančių ir jūrų aplinką, stiprina ES konkurencingumą, padeda atkurti jūrų ir pakrančių ekosistemas ir saugo gausų jūrų kultūros paveldą bei tapatybę. Jos atlieka labai svarbų – jūrų prekybos, turizmo ir maisto bei švarios energijos gamybos vietinių centrų – vaidmenį.

Tuo pat metu ES pakrančių bendruomenės pirmosios susiduria su klimato kaitos, jūrų ir pakrančių biologinės įvairovės nykimo ir jūrų taršos problemomis. Papildomų iššūkių kyla ir dėl tokių reiškinių kaip nesubalansuotas turizmas, įperkamo būsto trūkumas, ekonominės veiklos (pvz., turizmo, žuvininkystės) sezoniskumas ir ribotos darbo galimybės, taip pat rizika aplinkai ir didėjančios hibridinės grėsmės. Pakrančių vietovės dėl savo geografinės padėties taip pat susiduria su grėsmėmis saugumui ir dabartinėmis įtemptomis geopolitinėmis aplinkybėmis atlieka strategiškai svarbų vaidmenį saugumo ir gynybos srityse. Jei minėtos problemos nebus sprendžiamos, jos gali daryti neigiamą poveikį pakrančių bendruomenių pragyvenimo šaltiniams, saugumui ir klestėjimui, o tai turės platesnio masto pasekmių ES atsparumui, konkurencingumui ir saugumui. ES pakrančių bendruomenės yra labai įvairios – pradedant mažomis žvejų bendruomenėmis ir baigiant dideliais pramoniniais uostamiesčiais, o jų geografinė padėtis, aplinka, valdymo sistemos, kultūros tradicijos ir demografinės sąlygos yra skirtingos. Taikyti universalaus sprendimo principo nei įmanoma, nei veiksminga. Todėl plėtos strategijos turi būti specialiai pritaikytos, parengtos ir įgyvendinamos vietos lygmeniu, kad būtų atsižvelgiama į konkrečius poreikius, iššūkius ir galimybes.

Atsižvelgiant į Europos vandenynų pakto¹ tikslus, **pirmą kartą teikiama ES strategija, kuria pakrančių bendruomenėms kylantys iššūkiai ir jų galimybės sujungiami į vieną nuoseklią sistemą.** Konkrečius iššūkius, su kuriais susiduria salų teritorijos ir atokiausi regionai, siekiama įveikti ES salų strategija² ir būsima ES atokiausių regionų strategija.

2. ES požiūris į pakrančių bendruomenes

Kadangi pakrančių vietovėms turi įtakos daug ES politikos krypčių ir fondų, nuoseklus požiūris į jų plėtojimą ir įgyvendinimą gali padėti kuo geriau išnaudoti jūrų, klimato, sanglaudos, socialinės, mokslinių tyrimų ir inovacijų, energetikos ir aplinkos politikos sąveiką. Laikantis subsidarumo principo, ES veiksmais bus ne pakeičiamos, o papildomos nacionaliniu, regionų ir vietos lygmenimis dedamos pastangos.

Šia strategija, daugiausia dėmesio skiriant pakrančių bendruomenėms, nustatoma aiški kryptis, padedant valstybėms narėms ir suinteresuotiesiems subjektams planuoti, programuoti ir įgyvendinti veiksmus tiek trumpuoju, tiek ilguoju laikotarpiu.

ES požiūris į pakrančių bendruomenes turi būti grindžiamas pakrantėse gyvenančių žmonių poreikiais ir jiems susirūpinimą keliančiais klausimais. Remiantis konsultacijomis su suinteresuotaisiais subjektais³ ir pakrančių bendruomenėms kylančios rizikos bei jų galimybių

---

¹ COM(2025) 281 *final*.

² COM(2026) 520 *final*.

³ Įskaitant [kvietimą teikti informaciją](#), praktinius seminarus ir per Vandenynų dienas surengtą [susitikimą](#), taip pat [specialų tyrimą](#).

analize, šioje ES strategijoje nustatyti **trys strateginiai Europos pakrančių bendruomenių tikslai**:

- i. **klestėjimas**: investuoti į įvairią ir tvarią mėlynąją ekonomiką, grindžiamą inovacijomis ir naujais tvariais verslo modeliais, ir užtikrinti jos naudą vietos gyventojams;
- ii. **atsparumas**: nuolat prisitaikyti prie didėjančios klimato kaitos keliamos rizikos ir kitos rizikos aplinkai, taip pat ekonominės, socialinės ir saugumo rizikos, kartu prisidedant prie priklausomybės nuo iškastinio kuro mažinimo, tvarios praktikos plėtojimo ir išmetamo ŠESD kiekio mažinimo visose su pakrantėmis susijusios ir jūrinės veiklos srityse;
- iii. **tinkamumas gyventi**: kurti gyvybingas, įtraukias ir patrauklias vietas, kuriose visų kartų žmonės galėtų gyventi, dirbti ir leisti laisvalaikį ir būtų galima puoselėti jūrų kultūrą, paveldą ir vietos tapatybę.

2.1. Klestinčios pakrančių bendruomenės

(1) Tradicinių mėlynosios ekonomikos sektorių stiprinimas ir įvairinimas

ES mėlynoji ekonomika per metus tiesiogiai sukuria apie 263 mlrd. EUR bendrosios pridėtinės vertės. Nors mėlynosios ekonomikos sektoriams vis dar trūksta finansavimo, juose sparčiai daugėja investavimo galimybių⁴. Žinios apie jūras, mėlynosios inovacijos ir technologijos jau skatina naujų verslo modelių ir galimybių atsiradimą. Sparti pažanga jūrų atsinaujinančiųjų išteklių energijos, skaitmeninių sprendimų diegimo ir vandenynų stebėjimo srityse gali prisidėti prie vietos lygmens darbo vietų kūrimo, įgūdžių ugdymo ir investicijų pakrančių bendruomenėse. Pakrančių bendruomenės gali tapti mėlynosios ekonomikos centrais, kuriuose diegiant inovacijas skatinamas konkurencingumas, gerinant bendrus ES ekonominės veiklos rezultatus ir kartu užtikrinant tausų vandenynų gamtinio kapitalo naudojimą. Sutelkiant investicijas į regionų pranašumus, **pažangiosios specializacijos strategijomis** skatinamas bendradarbiavimas vietos ir regionų mėlynųjų inovacijų ekosistemose, pakrančių bendruomenėse sudarant palankias sąlygas verslui augti ir darbo vietoms kurti. Komisija, siekdama geriau integruoti ir plėtoti inovacijas pagrindinėse ekosistemose, pavyzdžiui, mėlynųjų biotechnologijų, mėlynosios bioekonomikos ir pažangiosios žiedinės akvakultūros srityse, toliau rems tvariai mėlynajai ekonomikai skirtą pažangiosios specializacijos strategijų teminę platformą⁵.

Mėlynosios ekonomikos pramoninė bazė, įskaitant jūrų gamybos pramonę, laivybą ir uostus, ir toliau yra vienas iš pagrindinių ES inovacinių pajėgumų, konkurencingumo ir strateginio savarankiškumo ramsčių. **ES uostų strategijoje ir Europos jūrų pramonės strategijoje (angl. EIMS)**⁶ nustatytos veiksmų kryptys, padedančios atverti naujų verslo galimybių ir diegti inovacijas, susijusias su, pvz., ekologiška laivyba, jūrų energija ir logistika. Taip, pasitelkiant uostų inicijuojamas inovacijas ir pramonės klasterius, bus vietos lygmeniu kuriamos kokybiškos darbo vietos, kartu užtikrinant infrastruktūrą ir sujungiamumą visos ES konkurencingumui ir saugumui užtikrinti.

Žvejybos ir akvakultūros sektoriai, įskaitant platesnio masto vertės grandinę, yra daugelio pakrančių regionų ekonomikos pagrindas. Susijusios senomis tradicijomis grindžiamos profesijos yra neatsiejamos nuo ES kultūros paveldo ir nepaprastai svarbios užtikrinant ES maisto tiekimą. Būtina toliau daryti pažangą tausaus žuvininkystės valdymo srityje

⁴ 2023 m. duomenys iš atitinkamai [2025 m. mėlynosios ekonomikos ataskaitos](#) ir [2026 m. ataskaitos investuotojams „Kita mėlynojo augimo banga“](#).

⁵ [Regioninės politikos informacijos svetainė \(Inforegio\) – Tvari mėlynoji ekonomika.](#)

⁶ Atitinkamai COM(2026) 112 ir COM(2026) 111.

įgyvendinant bendrą žuvininkystės politiką (BŽP), kad būtų užtikrintas ilgalaikis šio sektoriaus gyvybingumas, darbo vietų kūrimas vietos lygmeniu, teisingos pajamos, apsirūpinimo maistu saugumas ir kartų kaita (pritraukiant jaunimo į šį sektorių, kad jis galėtų toliau veikti ateityje).

Iš neseniai atlikto BŽP reglamento vertinimo⁷ matyti, kad pažanga nepakankama: žuvų išteklių atkūrimas tebėra pernelyg lėtas, o ekonominė nauda – per maža, be kita ko, dėl naujų iššūkių, įskaitant geopolitinius pokyčius, klimato kaitą ir dideles energijos kainas. Vis dar nepakankamai išnaudojamos tvarios akvakultūros teikiamos galimybės. BŽP vertinimu bus remiamasi rengiant galimas BŽP reformas ir juo bus grindžiama Komisijos **2040 m. žvejybos ir akvakultūros sektorių vizija** – 15 metų trukmės strateginė programa, kuria bus vadovaujamos ateinančiais dešimtmečiais formuojant politiką siekiant stiprinti šių sektorių konkurencingumą, tvarumą ir atsparumą. Įgyvendinama šią viziją, Komisija ypač daug dėmesio skirs pakrančių bendruomenių atsparumui, tvarumui ir klestėjimui.

Pakrančių turizmas – sritis, kurioje mėlynosios ekonomikos sektoriuose sukurta daugiausia darbo vietų. Joje ES tiesiogiai dirba daugybė žmonių⁸. Vis dėlto dėl pernelyg intensyvaus turizmo gali sumažėti atsparumas tokiems reiškiniams kaip sezoniskumas, perpildymas, išteklių trūkumas ir infrastruktūros perkrova, taip pat padaugėti su būstu susijusių problemų. Komisijos **būsima ES darnaus turizmo strategija** siekiama skatinti labiau subalansuotus, atsparesnius ir konkurencingesnius turizmo modelius, kurie būtų naudingi vietos bendruomenėms ir keliautojams.

(2) Galimybės diegti inovacijas, kaupti žinias apie jūras ir plėtoti naujus verslo modelius

Žinios apie jūras, mėlynosios inovacijos ir technologijos skatina kurti naujus verslo modelius, taip teikdamos naudos vietas ir visos ES mastu, o pažanga jūrų atsinaujinančiųjų išteklių energijos, skaitmeninių sprendimų diegimo ir vandenynų stebėjimo srityse gali prisidėti prie darbo vietų kūrimo ir investicijų pritraukimo vietos lygmeniu. Be to, kaip paminėta pirmiau, pakrančių bendruomenės gali tapti mėlynosios ekonomikos centrais.

Būsimas mėlynosios ekonomikos augimas priklausys nuo spartesnės skaitmenizacijos, vandenynų duomenų panaudojimo ir geresnių žinių apie jūras ir vandenynus. Norint taikyti novatoriškus verslo modelius, pavyzdžiui, vykdyti prognozuojamąją jūroje esančių įrenginių priežiūrą, taip pat kurti dvejojo naudojimo prietaikas, reikia patikimesnių duomenų ir stebėjimo sistemų. Įgyvendinant **iniciatyvą „OceanEye“**⁹ bus stiprinamas Europos ir pasaulio vandenynų stebėjimas ir suteikiama naujų galimybių pakrančių bendruomenėms: ji padės **gerinti mūsų žinias apie priekrantės vandenį** ir stiprinti mūsų gebėjimus įvertinti su klimatu susijusią riziką, nustatyti jūrų saugumui kylančias grėsmes ir suteikti ES mėlynosios ekonomikos plėtros galimybių. Pagal iniciatyvą „OceanEye“, užtikrinant veiksmų sąveiką su iniciatyva „Tikslas – Žemė“¹⁰, bus teikiami pakrantės lygmens duomenys ir kuriamos atitinkamos priemonės, remiant vietos inovacijas vandenynų technologijų ir duomenų paslaugų srityse. Įgyvendinant šią iniciatyvą taip pat bus stengiamasi puoselėti stipresnį emocinį ryšį tarp piliečių ir jūros ir vandenynų stebėjimą paversti pilietine ir kultūrine priemone.

Ribotos darbo galimybės ir ekonominės veiklos sezoniskumas (pvz., turizmo, žuvininkystės sektoriuose) daro neigiamą poveikį kai kurių pakrančių vietovių klestėjimui. **Įvairinti ekonomiką** gali padėti inovacijos ir nauji verslo modeliai (pvz., žvejybos turizmas, bendruomenės remiama žuvininkystė, vietos vertės grandinių plėtojimas, teritorinių prekių ženklų kūrimas ir žemutinių mitybos grandžių akvakultūra). Atsinaujinantieji jūrų išteklių gali

⁷ SWD(2026) 120 final.

⁸ Pakrančių turizmo sektoriuje dirbo daugiau kaip 2,7 mln. asmenų ir sukurta 93 mlrd. EUR bendrosios pridėtinės vertės ([ES mėlynosios ekonomikos stebėjimo centras](#)). 2023 m. duomenys.

⁹ [Iniciatyva „OceanEye“: Vandenynų stebėjimo ir apsaugos stiprinimas – Europos Komisija.](#)

¹⁰ [Iniciatyva „Tikslas – Žemė“.](#)

prisidėti prie darbo vietų kūrimo ir skatinti mėlynosios bioekonomikos augimą vietos lygmeniu. Įgyvendinant būsimąją **ES mėlynosios bioekonomikos inovacijų iniciatyvą (angl. BlueBIP)** bus stiprinamas regioninis bendradarbiavimas ir veiksmų sąveika akvakultūros, žvejybos, žemės ūkio, mokslinių tyrimų srityse, vietos valdžios institucijų lygmeniu ir biologinės pramonės sektoriuose, siekiant plėtoti praktines vertės grandines, pavyzdžiui, iš dumblių gaminamų trąšų srityje, žvejybos ir akvakultūros šalutinius produktus paverčiant pašarais ar biologinėmis medžiagomis, pakrančių vietovėse iš žemės ūkio sektoriaus susigražinant ir pakartotinai panaudojant maisto medžiagas ir tvarios akvakultūros sektoriuje gaminant mažo anglies dioksido pėdsako produktus. Tokie veiksmai gali paskatinti ekonomikos įvairinimą, atsparumą ir žiedinės ekonomikos tikslų įgyvendinimą, stiprinant pakrančių ir vidaus regionų bei suinteresuotųjų subjektų ryšius.

Gamtos ir mėlynosios anglies kreditai gali būti mechanizmai, kuriais atlyginama už atkūrimo veiklą ir stabdomas jūrų biologinės įvairovės nykimas, kartu didinant anglies dioksido sekvestraciją. Kad ateityje būtų galima išduoti **mėlynosios anglies kreditus** ir jais prekiauti, **Komisija padės** pagal 2024 m. Anglies dioksido absorbavimo ir anglies kaupimo ūkininkavimo reglamentą (angl. CRCF) **sukurti mėlynosios anglies ekosistemų (užliejamų žemapelkių ir jūros žolių sąžalynų) sertifikavimo metodiką**. Su šia metodika susijusio deleguotojo akto projektą planuojama parengti iki 2028 m. Be to, įgyvendindama **Gamtos kreditų veiksmų gaires**¹¹, Komisija, pasitelkdama savo mokslinių tyrimų, inovacijų ir bandomąsias iniciatyvas, kuria vis didesnę projektų rinkinį, skirtą įvairioms galimybėms išbandyti, o ši veikla remiama pagal programas „Europos horizontas“, LIFE, „Green Assist“ ir kitas ES priemones.

Šiuo metu Komisija nagrinėja būdus, kaip bendradarbiauti su valstybėmis narėmis vykdant griežtą bendrą stebėseną, kuri galėtų padėti teikti išmetamo anglies dioksido kiekio ataskaitas ir jį tikrinti pagal Žemės naudojimo, žemės naudojimo keitimo ir miškininkystės (LULUCF) reglamentą¹² ir vykdyti įsipareigojimus, prisiimtus pagal Gamtos atkūrimo reglamentą. Šias pastangas galima sustiprinti sutelkiant privatųjį finansavimą šių ekosistemų atkūrimui, stebėsenai ir valdymui užtikrinti.

Su pakrančių bendruomenių vystymusi yra glaudžiai susijusios jūrų erdvės naudojimo sritys (pvz., gamtos išsaugojimas ir atkūrimas, energetika, žvejyba, akvakultūra, laivyba ir turizmas). Didėjant konkurencijai dėl erdvės, labai svarbu užtikrinti veiksmingą planavimą, todėl reikia atnaujinti **Jūrinių teritorijų planavimo direktyvą (angl. MSPD)**. Šia direktyva nustatyta nuosekli, skaidri ir įrodymais pagrįsta sistema, tačiau vis dar kyla iššūkių, įskaitant didėjantį klimato kaitos poveikį, jūrų taršą ir aplinkai daromą spaudimą, atsirandantį dėl intensyvesnio pakrančių ir jūrų naudojimo, tvirtesnių sausumoje ir jūroje vykdomos veiklos sąsajų ir būtinybės gerinti vandenynų valdymą¹³. Būsimuoju **Europos vandenynų aktu**, kuris turėtų būti priimtas iki 2026 m. pabaigos, siekiama atnaujinti Jūrinių teritorijų planavimo direktyvą atsižvelgiant į Vandenynų pakto prioritetus. Pagal jį pakrančių bendruomenės bus įtraukiamos sprendžiant uždavinius, susijusius su prisitaikymu prie klimato kaitos, jūrinės veiklos vykdytojų sambūviu, tausiu vandenynų gamtinio kapitalo naudojimu ir glaudesniu tarpvalstybiniu bendradarbiavimu.

ES jūrų atsinaujinančiųjų išteklių energijos strategija¹⁴ padedama mažinti priklausomybę nuo iškastinio kuro ir didinti energetinį saugumą, o pakrančių bendruomenėms suteikiama galimybių pažangiosios gamybos, uostų modernizavimo, investicijų į tiekimo grandines ir techninės priežiūros paslaugų srityse, visų pirma plėtoti jūros vėjo ir vis dažniau bangų ir

¹¹ COM(2025) 374 final.

¹² Reglamentas (ES) 2018/841.

¹³ COM(2026) 174 final. Antroji Direktyvos 2014/89/ES įgyvendinimo pažangos ataskaita.

¹⁴ COM(2020) 741 final.

potvynių energetiką. ES lygmeniu taip stiprinamas energetinis saugumas ir spartinamas laipsniškas iškastinio kuro atsisakymas. Kita vertus, dėl konkurencijos dėl pakrančių teritorijų ir jūrų erdvės ir sudėtingų veiklos planavimo taisyklių gali sulėtėti leidimų naujiems energetikos projektams išdavimas ir atsirasti interesų konfliktų kitų žemės ir jūros naudojimo sričių, pavyzdžiui, žuvininkystės ir gamtos išsaugojimo, atžvilgiu. Siekdama spręsti šias problemas, Europos Komisija ragina valstybes nares stiprinti integruotą jūrinių teritorijų planavimą ir supaprastinti leidimų išdavimo procesus, kartu užtikrinant vertę vietos lygmeniu ir visuomenės paramą, šiuo tikslu įtraukiant pakrančių bendruomenes į **bendruomenės iniciuotas vietas plėtros** iniciatyvas. **Tokios iniciatyvos**, kurioms 2021–2027 m. laikotarpiu iš Europos jūrų reikalų, žvejybos ir akvakultūros fondo (EJRŽAF) skirta beveik 1 mlrd. EUR, šį finansavimą papildant ES sanglaudos politikos lėšomis, **jau duoda tiesioginės naudos vietos bendruomenėms¹⁵ taikant principu „iš apačios į viršų“ grindžiamą dalyvaujamojo požiūrį**, visų pirma pajamų įvairinimo srityje. Be bendruomenės iniciuotas vietas plėtros, spręsti konkrečias salų ir pakrančių vietovėse kylančias problemas gali padėti teritorinis požiūris (įskaitant **programą LEADER ir Pažangiųjų kaimų strategiją**). Ateityje šios dalyvaujamosios priemonės turėtų būti toliau taikomos ir geriau integruojamos į daugiau sektorių aprėpiantį požiūrį į bendruomenės iniciuotą vietos plėtrą, be kita ko, pasitelkiant būsimąją Mėlynosios bioekonomikos inovacijų iniciatyvą.

Kad pakrančių bendruomenės ir toliau būtų gyvybingos ir konkurencingos, būtina užtikrinti kartų kaitą. Dėl senėjančios visuomenės ir jaunimo emigracijos silpnėja vietos darbo rinkos, verslumas ir pagrindiniai jūrų sektoriai, pavyzdžiui, žvejybos, akvakultūros ar novatoriški mėlynosios pramonės sektoriai. Siekiant pritraukti ir išlaikyti jaunimą ir skatinti inovacijas, svarbu kurti kokybiškas darbo vietas, suteikti aiškių karjeros perspektyvų ir sudaryti tinkamas sąlygas nuolat ugdytis įgūdžius, taip pat mažinti administracinę naštą. 2027 m. Komisija pateiks pasiūlymą dėl **Mėlynosios kartų kaitos strategijos**, siekiant paskatinti jaunus specialistus rinktis karjerą mėlynosios ekonomikos srityje ir remti ilgalaikį tvarumą bei inovacijas. Jūrų energetikos sektoriuje įgyvendinant partnerystę pagal **Įgūdžių paklą** iki 2030 m. 124 tūkst. asmenų bus surengti mokymai dirbti jūrų atsinaujinančiųjų energijos išteklių srityje.

Galiausiai, siekiant pakrančių regionuose užtikrinti ekonomikos augimą ir galimybes naudotis paslaugomis, labai svarbų vaidmenį atlieka **investicijos į skaitmeninį junglumą ir transporto jungtis**. Valstybės narės ir regionai gali naudotis sanglaudos politikos finansavimu tiek fiziniams ryšiams, tiek skaitmeniniam junglumui gerinti. 2021–2027 m. pagal sanglaudos politiką ES skaitmeninės pertvarkos tikslams remti, daugiausia skaitmeninei atskirčiai mažinti ir junglumui didinti, skirta 40 mlrd. EUR. Tai ypač aktualu mažiau išsivysčiusiems ir atokiems pakrančių regionams ir teritorijoms, visų pirma saloms, kaip nurodyta ES salų strategijoje. **Komisija ragina valstybes nares iki dabartinio programavimo laikotarpio pabaigos (2026 ir 2027 m.) pasinaudoti esamomis Europos infrastruktūros tinklų priemonės teikiamomis galimybėmis** ir pasirengti įgyvendinti projektus pagal naująją daugiametę finansinę programą.

Pavyzdiniai veiksmai. Komisija:

- *įgyvendindama 2040 m. žvejybos ir akvakultūros sektorių viziją, ypač daug dėmesio skirs pakrančių bendruomenių atsparumui, tvarumui ir klestėjimui;*
- *pagal iniciatyvą „OceanEye“ padės pakrančių suinteresuotiesiems subjektams kuo geriau pasinaudoti vandenynų duomenimis, kad būtų didinamas jų atsparumas ir augimas;*

¹⁵ „Bendruomenės iniciuota vietos plėtra žvejybos ir pakrančių bendruomenėse. Pasiiekti laimėjimai ir įgyta patirtis“. Žvejybos ir akvakultūros stebėsenos, vertinimo ir vietos paramos tinklas (FAMENET), 2025 m.

- *padės pramonės sektoriui išbandyti dvejopo naudojimo sprendimus ir, remdamasi iniciatyvos „OceanEye“ duomenų struktūromis, parengs ES masto laivų ir technologijų dvejopo naudojimo sąveikumo standartus;*
- *pagal Europos vandenynų aktą peržiūrėdama jūrinių teritorijų planavimo sistemą, itin daug dėmesio skirs pakrančių bendruomenių poreikiams;*
- *padės parengti sertifikavimo metodiką – tai bus tolesnis žingsnis mėlynosios anglies kreditų sistemos sukūrimo linkme;*
- *pagal būsimą ES mėlynosios bioekonomikos inovacijų iniciatyvą padės pakrančių bendruomenėse kurti mėlynosios bioekonomikos klasterius ir vertės grandines, grindžiamas bendruomenės inicijuotos vietos plėtros koncepcija.*

2.2. Atsparios pakrančių bendruomenės

ES pakrantėms vis didesnę įtaką daro klimato kaitos poveikis, pavyzdžiui, kylantis jūros lygis ir temperatūra, pakrančių erozija, (štorminiai) potvyniai, sūraus vandens intruzija ir ekosistemų degradacija. Dėl šių reiškinių kyla grėsmių žmonių sveikatai ir saugai, infrastruktūrai, apsirūpinimo vandeniu ir maistu saugumui, turto vertei ir rizikos priedams, vietos ekonomikai ir aplinkai. Atlikus pirmąjį **Europos klimato rizikos vertinimą**¹⁶ nustatyta, kad **pakrančių vietovėse kyla** kone didžiausia su klimatu susijusi rizika. Tokia rizika vis didesnę pavojų kelia ir kultūros paveldo vietovėms bei pasaulio paveldo objektams.

Jei nebus imamasi klimato kaitos švelninimo ir prisitaikymo prie jos priemonių, gali smarkiai išaugti **metinė** ES dėl pakrančių potvynių patiriama **žala**: nuo 1,25 mlrd. EUR šiais laikais iki 93–961 mlrd. EUR šio amžiaus pabaigoje; tai paveiktų 1,5–3 mln. asmenų¹⁷. Vis dėlto, į prisitaikymą prie klimato kaitos investavus 1 mlrd. EUR, galimą potvynių žalą būtų galima sumažinti 14 mlrd. EUR¹⁸. Pakrančių atsparumas yra vienas iš pagrindinių ES prisitaikymo prie klimato kaitos strategijos elementų¹⁹. Įgyvendindama **Prisitaikymo prie klimato kaitos misiją ir Mūsų vandenyno ir kitų vandenų atkūrimo misiją**²⁰, Komisija padeda bendruomenėms įvertinti su klimatu susijusią riziką, rengti prisitaikymo strategijas ir įgyvendinti sprendimus. Šiomis misijomis, užtikrinant veiksmų sąveiką, skatinama taikyti bendrai parengtus sisteminius metodus, itin daug dėmesio skiriant gamtos procesais pagrįstiems sprendimams, kuriais stiprinamas pakrančių atsparumas klimato kaitos poveikiui, pavyzdžiui, potvyniams, erozijai ir jūros lygio kilimui. Iki 2026 m. pabaigos Europos Komisija pradės tris naujus pavyzdinius Prisitaikymo prie klimato kaitos misijos projektus, kuriems skirta apie 30 mln. EUR ES paramos. Juos įgyvendinant bus pademonstruoti integruoti prisitaikymo sprendimai klimato kaitos poveikio pažeidžiamose pakrančių vietovėse, kuriose dėl daugialypės ir sudėtingėjančios su klimatu susijusios rizikos reikia imtis suderintų atsakomųjų priemonių.

2021–2027 m. ES finansavimas, įskaitant sanglaudos politikos lėšas, yra didelė parama valstybėms narėms ir regionams imantis klimato srities veiksmų. Nepaisant to, nacionaliniu, regionų ir vietos lygmenimis tebėra didelių investicijų ir politikos spragų. **Komisija kartu su Europos investicijų banku (EIB) išnagrinės galimybę sudaryti ES masto esamų investicijų srautų ir galimų naujų investavimo galimybių, skirtų pakrančių prisitaikymui prie klimato kaitos, sąvadą** ir įvertinti jų sąnaudas bei naudą, atsižvelgiant į būsimą klimato kaitą. Be to,

¹⁶ [Europos klimato rizikos vertinimas – Europos aplinkos agentūra.](#)

¹⁷ [JRC PESETA IV tyrimo 6 užduoties ataskaita.](#)

¹⁸ [Jungtinių Tautų aplinkos programos \(UNEP\) 2023 m. ataskaita dėl atotrūkio prisitaikymo prie klimato kaitos srityje.](#)

¹⁹ COM(2021) 82 *final*, kuriame vietos lygmens prisitaikymas prie klimato kaitos įvardytas kaip vienas iš trijų kompleksinių prioritetų.

²⁰ [Prisitaikymo prie klimato kaitos misija ir Mūsų vandenyno ir kitų vandenų atkūrimo misija.](#)

Komisija pasinaudos EIB technine konsultacine parama (pvz., projekto JASPERS²¹ pajėgumais ir kitais atitinkamais EIB suteiktais konsultavimo įgaliojimais), kad **padėtų stiprinti gebėjimus** rengti pakrančių bendruomenių investavimo strategijas ir projektus. Paskui šios strategijos ir projektai galės būti remiami derinant ES dotacijas ir EIB paskolos priemones, konkrečiai skirtas mažoms ir vidutinėms institucijoms, rengiančioms atsparumo klimato kaitai projektus. Kartu **Komisija skatins nacionalinių ir pakrančių bendruomenių institucijų bendradarbiavimą ir strateginę partnerystę**, pasitelkdama tokias **esamas priemones** kaip **Europos miestų iniciatyva, REGIO Peer2Peer bendruomenės ir JASPERS**.

Siekdama didinti pakrančių bendruomenių atsparumą, Komisija nustatė keletą prioritetų ES, nacionaliniu ir regionų lygmenimis: **i) gilinti žinias ir didinti informuotumą** apie pakrantės kylančią riziką pasitelkiant iniciatyvą „OceanEye“ ir pagal ją kuriamą naują priemonę „Skaitmeninis vandenyno dvynys“; **ii) geriau nustatyti investicijų poreikius; iii) stiprinti investicijų planavimą ir valdymą** ir paaiškinti atsakomybę už rizikos valdymą visais valdymo lygmenimis; **iv) padėti stiprinti gebėjimus** įgyvendinti atsparumo klimato kaitai projektus; **v) sutelkti investicijas**, skirtas prisitaikyti prie klimato kaitos ir jai švelninti. Šios pastangos bus grindžiamos esamomis ir naujomis priemonėmis, įskaitant Europos prisitaikymo prie klimato kaitos platformą (CLIMATE-ADAPT), Europos jūrų stebėjimo ir duomenų tinklą (*EMODnet*) ir skaitmeninį vandenyno dvynį. Taikant pastarąją priemonę, sukurtą užtikrinant veiksmų sąveiką su iniciatyva „Tikslas – Žemė“, bus beveik tikroju laiku teikiama informacija apie vandenyno ir pakrančių sąlygas. Tai padės stiprinti institucijų gebėjimus numatyti pavojus ir į juos reaguoti, įvertinti riziką ir tikslingiau taikyti prevencijos priemones, kad būtų apsaugomi žmonės, infrastruktūra, ekosistemos ir vietos verslas.

Gamtos procesais pagrįsti sprendimai taip pat gali būti ypač veiksmingi, nes suteikia aplinkosauginės, socialinės ir ekonominės naudos ir kartu padeda didinti pakrančių atsparumą. 2026 m. Komisija pateiks pasiūlymą dėl **Europos atsparumo klimato kaitai sistemos**, kad būsima su klimatu susijusi rizika būtų integruota į ES politiką, investavimo sprendimus ir rizikos valdymą. Todėl institucijos raginamos **jūros lygio kilimo ir su klimatu susijusią riziką integruoti į pakrančių valdymo ir teritorijų planavimo procesus**. Įgyvendinant tokias iniciatyvas kaip naujasis europinis bauhausas taip pat bus remiami pakrančių miestai, diegiant novatoriškus ir pritaikomus atsparumo klimato kaitai sprendimus, o būsimuoju **Europos vandenynų aktu** siekiama labiau integruoti klimato kaitos aspektą į jūrinių teritorijų planavimą.

Bendras valdymas, įtraukiant vietos suinteresuotuosius subjektus, ypač žvejus, į saugomų teritorijų nustatymą ir valdymą, gali padėti gerinti gamtos išsaugojimo rezultatus ir užtikrinti ilgalaikį priemonių veiksmingumą. Derinant mokslą su vietos žiniomis, tokia praktika gali prisidėti prie reikalavimų laikymosi užtikrinimo, konfliktų rizikos mažinimo ir prisitaikymo prie klimato kaitos stiprinimo. Ji taip pat gali duoti naudos vietos lygmeniu, kuriant darbo vietas gamtos atkūrimo, stebėsenos ir priežiūros srityse, taip pat užtikrinant pajamas iš gamtos atkūrimo ir mėlynosios anglies kreditų. Komisija **skatina pakrančių vietovėse ir žuvininkystės regionuose įgyvendinti bendruomenės inicijuotas vietos plėtros iniciatyvas** (steigti (žuvininkystės) vietos veiklos grupes), kad būtų remiamas jūrų išteklių valdymas, atkūrimas ir gamtos procesais pagrįsti projektai. Valstybės narės taip pat raginamos užtikrinti, kad pakrančių bendruomenės aktyviai dalyvautų priimant sprendimus, susijusius su saugomomis jūrų teritorijomis.

Pakrančių bendruomenės taip pat atlieka labai svarbų vaidmenį užtikrinant **Europos saugumą ir atsparumą**. Daugelis jų yra įsikūrusios prie ES išorės jūrų sienų ir susiduria su didėjančiu

---

²¹ [JASPERS. Bendra parama Europos regionų projektams.](#)

su saugumu susijusiu spaudimu, įskaitant hibridines grėsmes, sabotazą ir dėl vykstančių konfliktų kylančią riziką, pavyzdžiui, bepiločius orlaivius ir plaukiojančias jūrų minas. Šios grėsmės gali sutrikdyti žuvininkystę, jūrų transportą ir kitą ekonominę veiklą, taip pat apsunkinti sienų stebėjimą ir sudaryti palankesnes sąlygas tarpvalstybiniam nusikalstamumui. Itin daug dėmesio taip pat turi būti skiriama **ypatingos svarbos pakrančių ir jūrų infrastruktūros**, įskaitant uostus, jūrų energetikos infrastruktūrą ir jūrinius kabelius, apsaugai ir atsparumui. Pakrančių suinteresuotieji subjektai, įskaitant žvejus, uostų valdymo įstaigas ir vietos lygmens jūrų sektoriaus atstovus, gali prisidėti prie informuotumo apie padėtį jūroje didinimo savanoriškai pranešdami apie neįprastą ar įtartina veiklą jūroje, laikydamiesi nacionalinių sistemų nuostatų.

Be to, **labai svarbu stiprinti saugumą ir gynybą pakrančių vietovėse**, siekiant užtikrinti ypatingos svarbos infrastruktūros apsaugą, didinti stebėjimo pajėgumus ir gerinti greitojo reagavimo pajėgumus jūrų srityje. Šiomis aplinkybėmis pažangūs skaitmeniniai pajėgumai, pavyzdžiui, iniciatyva „Tikslas – Žemė“ ir jos didelės skiriamosios gebos pritaikymo prie klimato kaitos ir ekstremalių meteorologinių reiškinių skaitmeniniai dvyniai, gali padėti institucijoms ir pakrančių bendruomenėms gerinti informuotumą apie padėtį, prognozuoti riziką, kurti ankstyvojo įspėjimo sistemas ir modeliuoti sudėtingus su klimatu ir saugumu susijusius scenarijus „kas būtų, jeigu...“.

Siekdama stiprinti pasirengimą ir įtraukti daugiau bendruomenių, **Komisija išplės iniciatyvą „CoastWAVE“²²** ir į ją integruos vietos pavojaus vertinimus ir pritaikytas įspėjimo sistemas, kad perspėjimai pasiektų pakrančių bendruomenes. Šios pastangos suderintos su **ES jūrų saugumo strategija, ES uostų strategija ir ES pasirengimo krizėms strategija**, taip pat su būsima **Europos saugumo strategija**, atsižvelgiant į būtinybę didinti atsparumą ir informuotumą apie riziką visose pakrančių vietovėse. Vadovaudamasi šiomis strategijomis, institucijos turėtų aplink uostų teritorijas didinti informuotumą apie riziką, kad įvykus incidentams gyventojai galėtų veiksmingai į juos reaguoti.

Pakrančių bendruomenės, kaip **vandenynų saugotojos**, atlieka nepaprastai svarbų vaidmenį apsaugant jūrų išteklius ir ekosistemas, kartu užtikrindamos pragyvenimo šaltinius, apsirūpinimo maistu saugumą ir tvarią mėlynosios ekonomikos veiklą. Pakrančių bendruomenės yra labai svarbios taikant principą „nuo šaltinio iki jūros“ ir nepakeičiamos siekiant **išsaugoti ir atkurti** pakrančių ir jūrų aplinką, įskaitant itin gausią atokiausių regionų biologinę įvairovę.

Uostai yra pagrindiniai pakrančių **žiediškumo ir taršos kontrolės centrai**. Pagal Uostų strategiją Komisija padės jiems atlikti šias funkcijas: supaprastins techninius kriterijus, optimizuos leidimų išdavimo tvarką ir pateiks gaires valstybėms narėms.

Nepaisant didelių pastangų apsaugoti ir atkurti gamtą ir pažangos, padarytos tausaus žuvininkystės valdymo srityje, **pakrančių ir jūrų ekosistemos vis dar patiria didelį neigiamą** taršos, eutrofikacijos, peržvejojimo, erozijos ir klimato kaitos **poveikį**. Apie **80 proc. saugomų jūrų ir sausumos buveinių Europoje** yra prastos arba blogos būklės, o **62 proc. upių, ežerų ir pakrančių teritorijų** – prastos ekologinės būklės²³. Tai turi neigiamų pasekmių visuomenės sveikatai ir prisideda prie pakrančių vietovių saugumo ir patrauklumo mažėjimo. Tai taip pat daro neigiamą poveikį pagrindiniam mėlynosios ekonomikos sektoriui, pavyzdžiui, žvejybos ir akvakultūros, tvarumo ramsčiui. **Vis dar labai svarbu** veiksmingiau **įgyvendinti ES aplinkos teisės aktus ir užtikrinti jų vykdymą**, kartu taikant tikslines atkūrimo priemones pagal Gamtos atkūrimo reglamentą²⁴. Iki 2026 m. rugsėjo mėn. valstybės narės turėtų pateikti

²² [Iniciatyva „CoastWAVE 2.0“ | Europos civilinės saugos žinių tinklas.](#)

²³ 2025 m. Europos aplinkos agentūros (EAA) ataskaita „[ES aplinka 2025 m.](#)“ ir [programos „Copernicus“ jūrų ir vandenynų būklės ataskaita.](#)

²⁴ Direktyva 79/409/EEB, Tarybos direktyva 92/43/EEB, Direktyva 2008/56/EB ir Reglamentas (ES) 2024/1991.

nacionalinius atkūrimo planus – tai bus svarbus žingsnis siekiant užtikrinti labiau suderintą pakrančių ir jūrų ekosistemų išsaugojimą. Planuojama Jūrų strategijos pagrindų direktyvos peržiūra pagal būsimą Europos vandenynų aktą siekiama stiprinti aplinkos apsaugą, supaprastinti nuostatas ir užtikrinti didesnę suderinamumą su ES *acquis*.

Pagal programą „Europos horizontas“ įgyvendinant Mūsų vandenyno ir kitų vandenų atkūrimo misiją²⁰ ir Europos dirvožemio būklės gerinimo misiją²⁵, ES jau remiamos pakrančių bendruomenės, kuriant ir išbandant novatoriškus atkūrimo, pakrančių valdymo, įskaitant vandens sulaikymą ir taršą maisto medžiagomis, ir regeneracinės mėlynosios ekonomikos praktikos sprendimus. **Vandenynų ir kitų vandenų mokslinių tyrimų ir inovacijų strategija, diegiant inovacijas vandentvarkos srityje ir didinant vandens naudojimo efektyvumą, padės platesniu mastu taikyti principą „nuo šaltinio iki jūros“. ES lėšomis, pavyzdžiui, iš sanglaudos politikos fondų, EJŖŽAF ir pagal programą LIFE, jau remiamos investicijos į biologinę įvairovę, atsparumą klimato kaitai, tvarią vandentvarką ir žiedinę ekonomiką visose pakrančių vietovėse.**

Pavyzdiniai veiksmai. Komisija:

- *saugomose teritorijose skatins struktūruotą bendro valdymo partnerystę (įtraukiant žvejus) ir padės valstybėms narėms ir vietos institucijoms įtraukti suinteresuotuosius subjektus į planų rengimą, stebėseną ir periodinę peržiūrą;*
- *kartu su EIB išnagrinės galimybes sudaryti ES lygmens investicijų į pakrančių prisitaikymą prie klimato kaitos sąvadą ir pasinaudoti EIB technine konsultacine parama, kad būtų galima teikti paramą gebėjimams stiprinti;*
- *skatins nacionalinių ir pakrančių bendruomenių institucijų bendradarbiavimą ir strateginę partnerystę;*
- *išplės iniciatyvą „CoastWAVE“, kad daugiau bendruomenių galėtų pasinaudoti vietos pavojaus vertinimais ir pritaikytomis įspėjimo sistemomis.*

2.3. Patrauklios gyventi pakrančių bendruomenės

Siekiant užtikrinti, kad pakrančių bendruomenės išliktų patrauklios gyventi, ypač jaunimui, būtina suteikti galimybių gauti sveikatos priežiūros paslaugas ir išsilavinimą, ugdytis įgūdžius, naudotis skaitmeniniu ryšiu ir transporto paslaugomis ir įsigyti įperkama būstą. Šios paslaugos taip pat labai svarbios siekiant užtikrinti veiksmingą teisę pasilikti²⁶. Vis dėlto pakrančių bendruomenės visoje ES susiduria su labai skirtingomis ekonominėmis realijomis ir teritoriniais iššūkiais, ypač kaimo ir atokiose vietovėse.

Ilgalaikėje ES kaimo vietovių vizijoje²⁷ nustatyta holistinė ES sistema, skirta šiems uždaviniams spręsti, be kita ko, konkreitiems kaimo pakrančių vietovių, susiduriančių su geografiniais apribojimais, prieinamumo spragomis ir gyventojų skaičiaus mažėjimu, poreikiams tenkinti. Šios pastangos bus toliau remiamos įgyvendinant 2026 m. gegužės 6 d. priimtą pirmąją **ES kovos su skurdu strategiją** ir būsimą **ES kaimo vietovių veiksmų planą**, kurį ketinama priimti vėliau šiais metais.

Tam tikruose gyvenamuosiuose rajonuose, ypač miestuose, taip pat turistų gausiai lankomose vietose, viena iš itin didelių problemų yra **būsto įperkamumas**²⁸. Didėjant paklausai, kurią

²⁵ [Europos dirvožemio būklės gerinimo misija.](#)

²⁶ Pagal būsimą [Teisės pasilikti strategija.](#)

²⁷ COM(2021) 345 final.

²⁸ *Understanding the housing crisis*, SWD(2025) 1053/2.

lemia tokie veiksniai kaip turizmo srautai, trumpalaikė nuoma, antrieji ir laisvi būstai, investicijų poreikis ar kitų formų būsto naudojimas nepagrindiniais tikslais, kyla vis didesnė rizika, kad vietos gyventojai bus priversti išsikelti ir kad bus apribotos ypač svarbių darbuotojų galimybės įsigyti būstą. Socialinio būsto plėtra gali būti svarbi politikos priemonė pakrančių savivaldybėms. Būsimoje europinėje investavimo į įperkamą ir tvarų būstą platformoje bus siekiama sutelkti finansavimą socialiniam ir įperkamam būstui užtikrinti. Be to, kaip paskelbta Europos įperkamo būsto plane, Komisija pateiks pasiūlymą dėl **Įperkamo būsto akto**, kad padėtų valdžios institucijoms nustatyti vietas, kuriose susiduriama su būsto trūkumo problema, ir, visapusiškai laikydamosi subsidiarumo principo, sudarytų joms sąlygas imtis proporcingų priemonių būsto įperkamumui užtikrinti. Be to, nuo 2026 m. gegužės 20 d. taikomas **Trumpalaikės nuomos reglamentas**²⁹ padės užtikrinti didesnį skaidrumą, o valdžios institucijoms – proporcingai reguliuoti rinką, nes juo nustatomas privalomos nuomotojų registracijos reikalavimas, o skaitmeninės platformos įpareigojamos dalytis duomenimis apie faktinius sandorius su nacionalinėmis institucijomis. Pagal dabartinę DFP jau remiamos pastangos spręsti įperkamo ir kokybiško būsto trūkumo problemą, šiuo tikslu iš sanglaudos politikos fondų, pagal programą „InvestEU“, programą LIFE, Bendrosios rinkos programą ir programą „Europos horizontas“, taip pat priemonę „NextGenerationEU“ skyrus ne mažiau kaip 43 mlrd. EUR³⁰, o atlikus sanglaudos politikos laikotarpio vidurio peržiūrą buvo galima įperkamo ir socialinio būsto prioritetui persikirstyti papildomus 3,3 mlrd. EUR ERPF lėšų. Žvelgiant į ateitį, iš Socialinio klimato fondo bus finansuojamos investicijos į energijos vartojimo efektyvumą ir pastatų renovaciją bei ekologišką šildymą ir vėsinimą. **Komisija ragina valstybes nares** pakrančių bendruomenėse, kuriose susiduriama su būsto trūkumo problema, **didinti investicijas** į būstą ir susijusias paslaugas, visų pirma skirtas pažeidžiamiausioms grupėms.

ES pakrantėse taip pat gausu **jūrų paveldo**, įskaitant UNESCO pasaulio paveldo jūrų objektus³¹, vietos tradicijas, maisto kultūrą, papročius ir amatus, kurie padeda puoselėti bendruomenės tapatybę, taip pat kartų vertybes. Tokia veikla kaip mažos apimties ir smulkioji žvejyba, akvakultūra, laivų statyba ir jūrininkystė yra labai svarbi socialinės ir kultūrinės struktūros dalis. Jos išskirtinis indėlis į vietos tapatybę turėtų būti pripažįstamas visais valdymo lygmenimis.

Įgyvendinant tokias iniciatyvas kaip **Okeanologijos žinių koalicija („EU4Ocean“)** bus toliau didinamas informuotumas apie vandenynų kultūrinę, socialinę ir ekonominę svarbą, atkreipiant dėmesį į pakrančių bendruomenių jūrų paveldą ir remiant žinių perdavimą iš kartos į kartą bei vandenynų priežiūrą. **Naujojo europinio bauhauzo (NEB) priemonė ir naujojo europinio bauhauzo vandenynų, pakrančių ir salų bendruomenių laboratorija** taip pat suteikia galimybių įgyvendinti pakrančių projektus, kuriuos vykdant derinamas tvarumas, projektavimas, kultūra ir atsparumas klimato kaitai.

Komisija ragina valstybes nares ir vietos bendruomenes toliau populiarinti mėlynojo ir jūrų paveldo iniciatyvas pasitelkiant bendruomenės inicijuotas vietas plėtros projektus ir jos žuvininkystės vietos veiklos grupes bei kitas programas ir iniciatyvas, įgyvendinamas vietos ir nacionaliniu lygmenimis.

Pavyzdiniai veiksmai. Komisija:

²⁹ Reglamentas (ES) 2024/1028.

³⁰ Europos įperkamo būsto veiksmų planas, COM(2025) 1025 final.

³¹ [Pasaulio paveldo centras. Pasaulio paveldo jūrų programa.](#)

- *pateiks pasiūlymą dėl **Įperkamo būsto akto**, kad padėtų valdžios institucijoms nustatyti vietas, kuriose susiduriama su būsto trūkumo problema, ir, visapusiškai laikydamasi subsidiarumo principo, sudarytų joms sąlygas imtis priemonių būsto įperkamumui tose vietovėse užtikrinti ir skatinti;*
- *pasitelkdama naujojo europinio bauhauzo (NEB) priemonę ir įsteigdama naujojo europinio bauhauzo vandenynų, pakrančių ir salų bendruomenių laboratoriją, suteiks galimybių įgyvendinti pakrančių projektus, kuriuos vykdant derinamas tvarumas, projektavimas, kultūra ir atsparumas klimato kaitai.*

3. Strategijos įgyvendinimas

3.1. Finansavimas

Mėlynosios ekonomikos sektoriuose nuolat daugėja galimybių gauti finansavimą. Pasitelkiant platformą „BlueInvest“, ES startuoliams ir MVI padedama kurti ir plėtoti novatoriškas vandenynų technologijas ir paslaugas, be kita ko, pakrančių vietovėse, teikiant konsultuojamojo ugdymo, ryšių su investuotojais užmezgimo paslaugas ir pagalbą renkant lėšas. Mėlynosios ekonomikos investicijų priemonės, remiamos EJRŽAF ir priemonės „InvestEU“ lėšomis ir įgyvendinamos Europos investicijų fondo (EIF), tikslas – iki 2028 m. sutelkti iki 1 mlrd. EUR investicijų į nuosavą kapitalą. Be to, **svarbų vaidmenį atlieka ir Europos investicijų bankas (EIB)**, kuris kasmet į mėlynosios ekonomikos ir pakrančių apsaugos projektus investuoja vidutiniškai apie 2,6 mlrd. EUR.

Glaudesnis bendradarbiavimas ir veiksmų sąveika su nacionaliniais skatinamojo finansavimo bankais ir kitomis daugiašalėmis finansų įstaigomis gali padėti pakrančių verslui ir bendruomenėms gauti finansavimą, technines konsultavimo paslaugas ir paramą gebėjimams stiprinti. **ES taksonomijos reglamentas** taip pat padeda investicijas nukreipti į veiklą, kuria prisidedama prie tausaus vandens ir jūrų išteklių naudojimo ir apsaugos³². Be to, pritraukiant privatųjį kapitalą svarbų vaidmenį atliks teisėkūros programos³³. Mažinant ilgalaikių investicijų į nuosavą kapitalą išlaidas ir pripažįstant, kad taikant kapitalo reikalavimus ES ar nacionalinės garantijos padeda mažinti riziką, šios teisėkūros programos gali prisidėti prie investicijų skatinimo.

Įgyvendinant ES **sanglaudos politiką, bendrą žemės ūkio politiką ir jūrų politiką** toliau remiamas darnus pakrančių regionų vystymasis, o šios pastangos papildomos tokiomis gebėjimų stiprinimo iniciatyvomis kaip priemonė „TAIEX-REGIO Peer2Peer“³⁴ ir Žvejybos ir akvakultūros stebėsenos, vertinimo ir vietos paramos tinklas (FAMENET) vietos veiklos grupėms.

Žvelgiant į ateitį, pagal siūlomą 2028–2034 m. daugiametę finansinę programą valstybėms narėms ir regionams suteikiama naujų galimybių stiprinti pakrančių bendruomenes. Valstybės narės raginamos **suderinti savo nacionalinės ir regioninės partnerystės planus (NRPP) su šios strategijos tikslais** ir, bendradarbiaujant su regionų ir vietos valdžios institucijomis, padėti diegti prie vietos poreikių ir sąlygų pritaikytus sprendimus. Siūlomo **Europos**

³² Reglamentas (ES) 2020/852.

³³ [C\(2025\) 2731 final.](#)

³⁴ [Regioninės politikos informacijos svetainė \(Inforegio\) – priemonė „TAIEX-REGIO Peer2Peer“.](#)

konkurencingumo fondo (EKF)³⁵ lėšomis taip pat būtų galima remti investicijas ir inovacijas tvarios mėlynosios ekonomikos sektoriuose.

Komisija, pagal programą „Europos horizontas“ įgyvendindama **Tvarios mėlynosios ekonomikos partnerystę**³⁶, iki 2027 m. daugiau kaip 450 mln. EUR skirs daugiau kaip 43-ims mokslinių tyrimų ir inovacijų projektams, kuriais remiama neutralaus poveikio klimatui, tvari ir konkurencinga mėlynoji ekonomika, įskaitant specialią paramą pakrančių bendruomenių ir įmonių atsparumui didinti. Iki 2026 m. pabaigos vietos ir pakrančių bendruomenės taip pat bus įtrauktos į kvietimą teikti pasiūlymus dėl techninės paramos, siekiant padėti parengti pertvarkos darbotvarkes pagal **Vandenynų ir kitų vandenų atkūrimo misiją**³⁷, kad projektai ir investicijos atitiktų vietos poreikius.

3.2. Valdymas

Veiksminga parama pakrančių bendruomenėms priklauso nuo tvirtu **daugiapakopio valdymo metodo** taikymo ir glaudaus vietos, regioninių, nacionalinių ir ES institucijų bendradarbiavimo. Siekiant atsižvelgti į vietos poreikius ir prisidėti prie ES prioritetų įgyvendinimo, labai svarbu užtikrinti prasmingą vietos ir regionų subjektų dalyvavimą formuojant ir įgyvendinant politiką.

ES yra sukūrusi teritorinio bendradarbiavimo struktūras ir dialogo platformas, pavyzdžiui, parengusi **ES jūrų baseinų strategijas ir ES makroregionines strategijas**, kuriomis pakrančių bendruomenėms padedama užmegzti ir palaikyti ryšius su regioninėmis ir nacionalinėmis institucijomis, uostais, pramonės sektoriumi, akademinė bendruomene ir pilietine visuomene. Šios sistemos padeda ES prioritetus paversti prie vietos sąlygų pritaikytais sprendimais, kuriais stiprinamas aplinkos tvarumas, ekonomikos įvairinimas ir regioninės vertės grandinės.

Iki 2027 m. Komisija ir Atlanto vandenyno regiono valstybės narės stengsis atnaujinti Atlanto vandenyno strategiją, be kita ko, galbūt sukurti naują Atlanto vandenyno regionui skirtą makroregioninę strategiją. Tuo pat metu Komisija kartu su Viduržemio jūros sąjunga ir rytinės Viduržemio jūros regiono dalies partneriais parengs naują jūros baseino strategiją, skirtą tvariai ir konkurencingai mėlynajai ekonomikai šiame regione remti.

Tokios iniciatyvos kaip **Europos jūrų diena**, įskaitant kasmetinę vietos renginių kampaniją „**Europos jūrų diena mano šalyje**“, padeda vietos bendruomenėms susipažinti su ES lygmeniu esamomis galimybėmis ir vykdoma politika. **Europos jūrų dienos mėlynujų miestų tinklas** prisidės prie Europos pakrančių miestų ir uostamiesčių bendradarbiavimo stiprinimo, kad būtų skatinama tvari jūrų politika, inovacijos ir sveika jūrų aplinka.

Kita vertus, tebėra didelių spragų renkant vietos lygmens socialinius, ekonominius ir su aplinka susijusius duomenis apie pakrančių bendruomenes. Naudodamasis esamomis suderintomis statistinėmis apibūtinimais, klasifikatoriais ir duomenų rinkimo sistemomis, Eurostatas kartu su kitomis Komisijos tarnybomis sieks pašalinti šias spragas, kad padėtų vietos institucijoms ir suinteresuotiesiems subjektams tikslingiau taikyti priemones, nustatyti investicijų prioritetus ir didinti atsparumą.

Pavyzdiniai veiksmai. Komisija:

³⁵ COM(2025) 555 final.

³⁶ Tvarios mėlynosios ekonomikos partnerystė.

³⁷ Programos „Europos horizontas“ 2026–2027 m. darbo programa.

- *kartu su Atlanto vandenyno regiono valstybėmis narėmis atnaujins Atlanto³⁸ vandenyno strategiją, be kita ko, apsvarstys galimybę sukurti naują Atlanto vandenyno makroregioninę strategiją, ir kartu su Viduržemio jūros sąjunga bei rytinės Viduržemio jūros regiono dalies partneriais pristatys naują rytinės Viduržemio jūros baseino dalies strategiją, skirtą tvariai ir konkurencingai mėlynajai ekonomikai remti.*

4. Išvados

ES pakrančių bendruomenės atlieka labai svarbų vaidmenį skatinant ES ekonominę klestėjimą, didinant atsparumą klimato kaitai ir apsaugant kultūros paveldą. Komisijos klestinčių, atsparių ir patrauklių gyventi pakrančių bendruomenių strategijoje išdėstytos pagrindinės galimybės **stiprinti** šias vietas ir remti jų **ilgalaikį vystymąsi**. Strategijoje daugiausia dėmesio skiriama **žmonėms** ir nustatoma **nuosekli sistema, padedanti geriau suderinti atitinkamas ES politikos sritis**. Ja taip pat užtikrinama sąveika su esamomis iniciatyvomis, visų pirma ES salų strategija ir ES atokiausių regionų strategija.

Komisija bendradarbiaus su valstybėmis narėmis, kad būsima politika ir finansavimo priemonės būtų suderintos su konkrečiais pakrančių bendruomenių poreikiais ir kad būtų užtikrintas veiksmingas įgyvendinimas. **2026 m. birželio 26 d.** Komisija kartu su Tarybai pirmininkaujančia valstybe nare surengs **aukšto lygio konferenciją salų ir pakrančių bendruomenių klausimais** – taip bus pradėtas abiejų strategijų įgyvendinimas.

Bendra pažanga bus skaidriai ir periodiškai vertinama naudojantis **Vandenynų pakto rodiklių suvestine** ir teikiant **Vandenynų pakto įgyvendinimo padėties ataskaitą**.